

Z á p i s n i c a

z Valného zhromaždenia Učenej spoločnosti SAV dňa 19.5.2015

Prítomní: 27 riadnych členov + 26 emeritných členov

Ospravedlnení: 4 riadni + 2 emeritní členovia

Neprítomní: 20 riadnych členov + 27 emeritných členov

Hostia: 1

Na rokovaní bolo prítomných viac ako 50% riadnych členov, VZ bolo schopné uznášanania.

Program:

1. Otvorenie zasadnutia.
2. Správa o činnosti SAV za rok 2014 so zameraním na špičkový výskum v zmysle uznesenia VZ zo dňa 12.5.2014 (predseda SAV, P. Šajgalík)
3. SAV 2020: Dlhodobý zámer rozvoja Slovenskej akadémie vied (podpredsedníčka SAV, E. Majková).
4. Rozprava k bodom 2 a 3.
5. Čo prinesú daňové úľavy pre výskum? (V. Baláž)
6. Informácia: Správa o činnosti UčS SAV za rok 2014
7. Diskusia a rôzne
8. Prijímanie uznesení, záver

Ad 1)

Zasadnutie otvoril predseda Učenej spoločnosti SAV (ďalej UčS), prof. Noga, ktorý privítal prítomných členov UčS a oboznámil ich s programom valného zhromaždenia. Na úvod vyzval prítomných členov na uctenie si pamiatky člena UčS, doc. Dr. Ing. Františka Hanica, DrSc., ktorý zosnul 1. 12. 2014, vo veku nedožitých 87 rokov, krátko po konaní posledného VZ UčS. Predseda tiež zablahoželal členom UčS, ktorí od ostatného VZ získali významné ocenenia za svoju vedeckú činnosť – prof. RNDr. Pavlovi Šajgalíkovi, DrSc. k udeleniu Rádu Ľudovíta Štúra III triedy prezidentom SR a doc. Ing. Fedorovi Gömörymu, DrSc. za získanie ocenenia „Vedec roka.“

V súvislosti s jeho spoluúčasťou na tvorbe dokumentu pod bodom 3, predseda krátko uviedol a privítal prof. PhDr. Emila Višňovského, CSc., ktorý bol na VZ prizvaný ako hosť.

Ad 2)

Predseda SAV, prof. Šajgalík, sumarizoval najdôležitejšie fakty týkajúce sa činnosti SAV v roku 2014, zo záverečnej správy, ktorú SAV predkladá ako informáciu pre vládu SR po prerokovaní na porade s ministrom školstva vedy, výskumu a športu SR. Obrazová prezentácia

príspevku tvorí prílohu tejto zápisnice. Úplná Správa o činnosti SAV za rok 2014 bude zverejnená na webovej stránke SAV.

V úvode prof. Šajgalík zdôraznil, že cieľom smerovania akadémie musí byť skutočne moderná a flexibilná výskumná inštitúcia s vysokým vedeckým kreditom. V tejto súvislosti spomenul rozbehnutie projektu SASPRO, ktorého cieľom je podpora kvalitných vedeckých pracovníkov (občanov SR) pri ich reintegrácii v SR po dlhodobých pobytoch v zahraničí, ako i podpora kvalitných vedeckých pracovníkov zo zahraničia pre uskutočňovanie výskumu v SR. Projekt je spolufinancovaný z Európskej komisie do výšky 40% - na financovanie zo strany SAV by pripadalo cca 600 000 EUR na rok 2015, čo za súčasnej finančnej situácie predstavuje pre SAV neúmerné zaťaženie. Z tohto dôvodu prebiehajú rokovania s MŠVVaŠ SR o podpore, ako i rokovania s najväčšími univerzitami SR o zapojení sa do projektu.

Predseda SAV zdôraznil fakt, že v r. 2014 prakticky začal proces transformácie SAV najmä prípravou a prejednaním návrhu legislatívnych zmien v orgánoch SAV a predložením návrhu do legislatívneho procesu na vládnej úrovni. Cieľom zostáva udržanie kontinuity a zabezpečenie stabilného financovania. Zdôraznil fakt, že i keď SAV tvorí iba 11 % celkovej výskumnej kapacity SR, produkuje až 31% vedeckých prác s ohlasom, ktorý predstavuje 39% citácií na všetky práce s afiliáciou zo SR. V krátkej analýze personálneho zabezpečenia vyzdvihol najmä fakt, že vekové rozloženie sa darí udržiavať na viac menej stacionárnej úrovni, a teda SAV v globále nestarne. Krátka analýza financovania SAV ukázala, že bez podstatnej podpory zo súťažných zdrojov je chod SAV prakticky nemožný. Zdôraznil zapojenie sa SAV do medzinárodných aktivít a projektov, pričom vyzdvihol účasť SAV v schéme ERANET, ako i bilaterálne programy SAV s Taiwanom, Japonskom a Tureckom. Zosumarizoval tiež účasť SAV v najvýznamnejších projektoch budovania vedeckej infraštruktúry s podporou ŠF EÚ. V závere predstavil výber z najvýznamnejších výsledkov SAV dosiahnutých v roku 2014.

Ad 3)

Vo svojom príspevku (príloha) sa podpredsedníčka SAV, RNDr. Eva Majková, DrSc., venovala podstatným častiam dokumentu predstavujúceho strategické a operačné ciele rozvoja SAV najmä z krátko a strednodobého hľadiska, ako i víziu fungovania v dlhodobom časovom horizonte. Dokument bol vypracovaný na úrovni P SAV a prerokovaný tak na Sneme SAV ako i vo VR SAV. Bol rozoslaný spolu s oznamom o konaní VZ. K dátumu konania VZ neboli na sekretariát UČS doručené žiadne písomné pripomienky či návrhy zmien. Finálna verzia dokumentu je zverejnená na web stránke SAV (http://www.sav.sk/?lang=sk&charset=&doc=pub-press_all).

V prvej časti svojho vystúpenia Dr. Majková zdôraznila potrebu a opodstatnenosť výskumu v inštitúciách mimo univerzít (neuniverzitný výskum), reprezentantom ktorého je v SR najmä SAV. Vznik predkladaného dokumentu bol implikovaný potrebou redefinovať poslanie SAV ako i načrtnúť model SAV ako reprezentanta špičkového neuniverzitného výskumu vo verejnom záujme. Poslanie SAV je charakterizované najmä ako výskum v inovatívnych oblastiach všetkých odborov, vrátane rozvoja inovatívnych technológií a diagnostík, v oblastiach aktuálnych globálnych výziev, ako i ochrany a rozvoja národného kultúrneho dedičstva.

V ďalšej časti Dr. Majková zosumarizovala súčasný stav ako východisko. Okrem výsledkov pod bodom 2) bol zdôraznený fakt, že SAV bola v SR najúspešnejšou inštitúciou v získavaní projektov 7 RP EU. Vyzdvihla úspešnosť projektu CEMEA (Building-up Centre of Excellence for Advanced Materials Application) v rámci výzvy H2020-WIDESPREAD – Teaming, ktorý skončil 2. v poradí zo 150 uchádzačov. V druhom stupni (2016) sa v prípade úspechu takéto projekty financujú zo strany EÚ na úrovni okolo 15 mil. EUR s adekvátnym dofinancovaním zo strany materského štátu.

Po zhrnutí východísk, tak z medzinárodného ako i národného hľadiska, sú sumarizované strategické ciele charakterizované jednou vetou ako „potreba sformovať modernú, dynamickú,

úspešnú SAV so zlepšeným postavením v Európskom výskumnom priestore a väzbou na RIS3 so zachovaním jej integrity, a stabilným a predvídateľným financovaním“. Následne boli predstavené všeobecné opatrenia potrebné pre naplnenie tohto cieľa, vrátane potreby legislatívnych zmien, potreby zavedenia výkonového financovania, posilnenia úlohy viaczdrojového financovania a zvýšenia dotácií do súťažných zdrojov, ako i potreby definovať strategické výskumné programy. V tejto súvislosti bola spomenutá potreba vytvorenia poradného centra pre prípravu projektov priamo v štruktúrach SAV.

Ad 4)

Diskusiu k bodom 2,3 a 5 viedol podpredseda UčS, prof. RNDr. Peter Moczo, DrSc. V úvode zdôraznil potrebu väčšieho otvorenia sa UčS pre vedeckú komunitu aj v súvislosti s potrebou napĺňania zámerov predkladaného dokumentu konkrétnymi opatreniami. V diskusii rezonovali viaceré témy:

- i) (nepodstatná) polemika o „neuniverzitnom výskume“ a objasňovanie si pojmov so záverom, že ide o voľné označenie výskumu realizovaného v inštitúciách mimo univerzít,
- ii) otázky týkajúce sa definovania kľúčových výskumných smerov pre SAV – v tejto súvislosti odpovedali Dr. Majková a prof. Višňovský v zmysle, že ich bude potrebné zdefinovať (aj vzhľadom na základné priority RIS3) a odkomunikovať ich dovnútra SAV. V súčasnosti v rámci 7 prijatých priorít, SAV vytvára návrh výskumných okruhov až na úroveň výskumných programov a tém, pričom snahou je tieto zapracovať do predmetného dokumentu v priebehu 2. polroka.
- iii) otázky týkajúce sa opatrení pre motiváciu vykonávať špičkový výskum a pre motiváciu mladých vedcov zotrvať vo výskumnom priestore SR. V tejto súvislosti odpovedal predseda SAV, že je v prvom rade potrebné dosiahnuť stabilné financovanie SAV, ktoré zabezpečí, aby sa takéto opatrenia mohli konkrétne realizovať. Všetky prostriedky prípadného rastu rozpočtu by mali byť smerované na tento účel.
- iv) Zdôraznila sa potreba zjednodušenia byrokratickej záťaže pri zamestnávaní vedeckých pracovníkov z krajín mimo EÚ. Tento problém sa rovnako týka aj doktorandského štúdia.
- v) doc. Gömöry nastolil otázku, či existuje aj alternatívny plán rozvoja v prípade, že transformácia SAV sa neuskutoční podľa predpokladov. Z odpovedí vyplynulo, že by taký stav spôsobil vážne problémy. Mnohé sa dá uskutočniť i v rámci existujúceho legislatívneho prostredia. Kľúčové bude, ako sa nastaví kritériá pre výkonové modely. V tejto súvislosti predseda UčS vyslovil potrebu reálneho medzinárodného vedeckého auditu inštitúcií SAV (aj iných vedeckých inštitúcií), najlepšie ešte pred začiatkom účinnosti novej legislatívy. Prof. Šajgalík spomenul rokovania s MŠVVaŠ o uskutočnení takéhoto auditu v r. 2016.
- vi) Dr. Diko vzniesol otázku ohľadne poslania plánovaného odboru pre prípravu projektov. V zmysle odpovede predsedu SAV má byť zamerané najmä na pomoc pri písaní (medzinárodných) projektov, t. j. poskytovať informácie a “know-how” pre koordinátorov, aby si na to neboli nútení najímať súkromné firmy.

Ad 5)

Doc. Ing. Baláž, DrSc. sa vo svojej prednáške „Daňové úľavy pre výskum a vývoj - čo prinesú a komu“ venoval novele zákona o dani z príjmov 595/2003: Táto je voči firmám vykonávajúcich výskum omnoho priateľskejšia ako zákon o stimuloch pre výskum a vývoj 185/2009. Superodpočet výdavkov na výskum a vývoj zo základu dane je nárokovateľnou položkou, ktorú nemusí podnikom nikto schvaľovať. O prednáške sa rozvinula krátka diskusia. V diskusii sa Prof. Ing. Bleha, DrSc. opýtal, prečo sú u nás výdavky na VaV také nízke a či je to len problém reportovania alebo skutočne nízkych výdavkov. Odpoveď doc. Baláža znela, že v súčasnosti podniky nemajú dôvod reportovať výdavky na VaV, lebo im to prináša len

dodatočné náklady na vyplňanie štatistických hlásení. Mnoho významných firiem síce výskum vykonáva, ale vo svojich výročných správach ho nespomína. Zavedenie superodpočtu by malo byť pre podniky motivujúce, aby výdavky na výskum zvyšovali a ich kvôli daňovým úľavám aj reportovali. Prof. Šajgalík nastolil otázku prečo naše podniky tak málo podporujú výskum a vývoj, či je problém v legislatíve alebo v horších podmienkach? Odpoveď znela, že u nás sa veľké podniky rozdelili na malé jednotky a privatizovali jednotlivito. Malé firmy náklady na výskum spravidla neutiahnu. V Čechách sa pri privatizácii podniku Škoda zabezpečilo, aby sa ponechal vo firme aj výskum. Prof. Višňovský sa opýtal kto robí výskum vo firmách, či majú na to pracovníkov, alebo si ho objednávajú externe. Odpoveď znela, že aj mnoho tzv. výskumných ústavov robí v skutočnosti len metrológiu a certifikáciu. Tieto súkromné výskumné ústavy vláda štedro dotuje zo Štrukturálnych fondov. Existuje len málo podnikov, ktoré robia skutočný výskum a ten si zväčša zabezpečia vo vlastnej réžii. Prof. Kováč vzniesol otázku na spoluprácu univerzitného a neuniverzitného výskumu a objednávanie služieb od akadémie. Či bude tento tok peňazí charakterizovaný ako podnikový výskum, pokiaľ si to podniky v SAV objednávajú, a tiež ako sa bude klasifikovať výskum uskutočňovaný „spin-off“ firmami. Odpoveď znela, že pôjde o podnikový výskum, vrátane „spin-offov“. Slovensko aj SAV takýto výskum veľmi potrebuje pre rozvoj ekonomiky a zabezpečenie potrieb spoločnosti.

Ad 6)

VZ zobralo na vedomie správu o činnosti na základe písomného materiálu zaslaného s pozvánkou na VZ.

Ad 7)

Diskusia k jednotlivým bodom sa uskutočňovala priebežne, v tomto bode členovia UČS už nediskutovali. Predseda UČS informoval o zaradení legislatívnej zmeny v prospech celonárodnej UČS do tzv. technickej novely zákona o SAV, ktorá je súčasťou návrhu zákona o vvi schváleného Legislatívnou radou Vlády SR.

Ad 8)

Uznesenia schválené per rollam po VZ:

- 1) VZ berie na vedomie Správu o činnosti SAV zameranú na špičkový výskum, tak ako bola prednesená predsedom SAV.
- 2) VZ berie na vedomie informáciu o dokumente „*SAV 2020: Dlhodobý zámer rozvoja Slovenskej akadémie vied*“. UČS podporuje opatrenia, ktoré chce P SAV v zmysle tohto dokumentu uskutočniť. Odporúča Predsedníctvu SAV inicializovať kroky najmä pre jasné definovanie kľúčových výskumných smerov pre SAV na základe dôkladného a nezávislého medzinárodného vedeckého auditu. Ďalej UČS odporúča čo najskôr dopracovať dokument rozpracovaním globálnych cieľov na konkrétne systémové opatrenia stimulujúce špičkovú vedu tak, aby boli známe a mohli byť uvádzané do praxe súčasne s administratívnou reštrukturalizáciou.

Bratislava 9.6.2015

prof. RNDr. Jozef Noga, DrSc.
predseda UČS SAV

Poznámky z nahrávky zapísala: Mgr. Katarína Troščáková

Overili: prof. Ing. Oľga Križanová, DrSc., doc. Ing. Vladimír Baláž, DrSc.